

Sanctuarium

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

In Festo Annuntiationis B. V. M. Maria virgo per annuntiationem Gabrielis
Archangeli declarata fuit mater Dei, quæ post divinitatem maxima
dignitas est, quæ potest uspiam reperiri.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55680)

Religiosum à bene operando impediatur: *Fiat tibi sicut vis.* Sicut vo præcepit, ut intoxicatum à Florentio panem in remotis ab hominum confortio locis abscondat, ne nocere valeat. Corvus apprehenso unguibus pane protinus avolabit: *Fiat tibi sicut vis.* Si in montem Cassinum perveniens, ad hoc ut Idololatriam extirpare possit, sanctam fidem ferventer prædicare contendit, ecce tibi subito Apollinis statuam Dei virtute, & auspiciis in terram prostratam, & in mille partes confectam, & diminutam: *Fiat tibi sicut vis.* Si se accingere vult ad erigendum in monte Casino altare quoddam in honorem sanctorum Præcursoris Domini, & Turonensis Episcopi Martini, nemo est, qui impedire audeat: *Fiat tibi sicut vis.* Si habueit aliquam mortuos suscitandi occasionem, ut opus illud mirificum exerceat, hoc solum requiritur, ut mortuos surgere ipse iubeat: *Fiat tibi sicut vis.* Si cupiat ut Maurus aquis inambulet. Aquæ autem Mauro obediunt: *Fiat tibi sicut vis.* Si servus quidam regis vestibus indutus se Totilam esse noverit, ipse astum subito detegere poterit: *Fiat tibi sicut vis.* Quod si unum ex Ephelis monuerit, ne dolo & insidioso cratere vinum bibat, ne latens in eo serpens ipsi noceat, monitio effectu non carebit: *Fiat tibi sicut vis.* Si Monasterii necessitas aquam requirat, ecce subito ex petra aquam perenniter scaturientem: *Fiat tibi sicut vis.* Si ad

cognitionem obsectorum creatorum, non solum in genere, & specie, sed etiam in individuis pervenire aspiraverit, Deus id ipsi nequaquam negabit: *Fiat tibi sicut vis.* Si ferretur in casu fortuito in aquam delapsus, super aquas natare desideret, prout tempore Hillei factum fuit, ferrum subito adversante naturæ levitatem indutum sursum ferretur: *Fiat tibi sicut vis.* Si ad impediendam captam à Religiosis fabricam Dæmon ingentem lapidem tanto pondere aggravaverit, ut loco ne latum quidem unguem moveri non possit. Benedictus autem lapidi, ne opus ceptum impediatur, præcepit, ipse quoque lapis, quantumvis durus, promissum viro Dei exhibebit obedientiam: *Fiat tibi sicut vis.* Si Dæmon Monasterium incenerare volens, illud in aliqua ejus parte igni succenderit, Sanctus Patriarcha Crucis signo extinguit illum confestim extinguit: *Fiat tibi sicut vis.* Quod si vasa olei exinanita fuerint, ipse autem supplicaverit, vasa illa olei tam largiflua oleo adimplera videbit, ut exuberans oleum per conclave manare sic conspiciatur: *Fiat tibi sicut vis.* Ex hæcenus igitur dictis, quædam in Christo Patriarcha fuerit fidei perfectio, & excellentia, per bonam & validam consequentiam evincere poteritis, concludentes cum Salvatore: *O Benedicte, magna est Fides tua.*

SERMO OCTAVUS.

IN FESTO

ANNUNCIATIONIS B. MARIÆ

VIRGINIS.

Ecce concipies in utero, & paries filium. Luc. cap. 1.

Eventus, qui passim in mundo accidunt, quando sunt rariotes, atque ab humana possibilitate magis remoti, tanto majori admiratione afficiunt illos con-

siderantes, & quasi incredibiles sunt. *Et mox in dogmatem hominibus superam afferens, inquit sanctus Pater Augustinus. Per exempla manifestius reddetur quod dico: Ingens quædam in Evangelio*

navis olim in Tiberi harebat, quæ pondere suo & gravitate expertissimorum fortissimorumque virorum viribus adeo resistebat, ut licet eandem quibuscunque adhibitis machinis & artificiosè excogitatis instrumentis loco movere collaborarent, frustraneè tamen & irriti fuerint eorum omnium conatus: Superveniens autem Claudia virgo Vestalis, sola adhibito cingulo suo tanta cum facilitate loco movit, & quo voluit traxit, ut universa id ipsum videntis Roma obstupuerit: *Cingulo navem pertraxit.* Tullia virgo pariter Vestalis Cribrum aqua plenum à Tiberi usque ad Decæ Vestæ templum, cui dedicata erat, deportavit, ita ut ne gutta deesset. Quisquam audivit aut legit eventum magis extravagantem illo quem de Martia nobili muliere Romana referunt Historici: Hæc enim cum prægnans esset, & à fulmine percuteretur, accidit quod infantulus quem utero suo ferebat subito fuerit mortuus, ipsa protinus manente illa. *Partu fulmine exanimato supervixit.* Rex Cambajæ, ab ipsis cunabulis venenosis nutrimentis assuetus, naturam adeo malignam sibi comparavit, ut vel sola respiratione, saliva, obstrata denique solatium vestium suarum tactu non solum homines, sed & animalia bruta occideret. Idem quoque ex relatione Alberti Magi & Aristotelis, de quadam muliere scriptum invenio, quæ cum nullo alio nutrimento sese aleret, præterquam venaco, *Adeo pestilenti sanguine sui oppleta, ut saliva caterique ejus humores quemcumque interficerent.* Hyperbole esse existimarem, nisi Olympiodorus assereret, & Aristoteles oculatus testis confirmaret inventum fuisse hominem, qui in totius vitæ suæ Accursu nunquam manducavit, nec unquam dormivit, quique ad instar Chamæleontis solo aere & solis calore vitam suam constanter nutiebat. *Donec vixit, neque manducavit unquam, neque dormivit, catorem in sola manendo alimentum accepit.* Tempore Friderici II. Imperatoris, quidam in Germania Ceticus, post diminutum ex incisione venæ sanguinem, memoriam suam taliter perdidit, ut omnis peritiæ legendi atque scribendi totaliter oblitus fuerit: *Nec plus aut legere aut scribere noverat, quam si utrumque nunquam didicisset.* Post elapsum verò anni spatium, ex eadem vena sanguinem emanare procurans, am illam legendi, atque scribendi memoriam perfectissime recuperavit, iterum hausto sanguine, ad eandem legendi & scribendi sci-

entiam restitutus est. Refert Antonius Muretus se virum quendam è Corsica oriundum Paduæ familiariter sibi notum vidisse, qui adeo felici & fecunda memoria à Deo præditus erat, ut ordinata serie triginta tria millia nominum, vel vocabulorum recitare potuerit a primo ad ultimum, & vice versa ab ultimo redeundo ad primum. *Qui triginta tria vocabulorum millia ordine quocumque sive recto, sive retrogrado recitabat.* Cum ex jussu Regis Catholici Didacus Olotus Hispali unica tantum nocte incarcerationis fuisset, ob nimiam inde conceptam mortificationem, mane inventus est capite omnino canus. *Totus incanuit, velut senio confectus.* De Tiberio Cætare legitur, quod de nemine aliorum hominum me unquam audivisse memini, quod scilicet is inter obscurissimas noctis tenebras æque perspicue videre potuerit, quam si in meridiana luce stetit: *Heud alio modo quam luce clara contuebatur omnia.* Egles Damius remotionem sibi in lucta parem habebat, cumque illi debitum ex lucta denegaretur, aut impediretur præmium, adeo id ipsum offendit, ut tamesi mutus esset, linguam suam tamen laxaverit, sualque rationes distincte, & intelligibiliter edixit: *Indignatione accensus vocalis evasis.* Athis Cræsi filius, dum adhuc in fasciis constitutus esset, neque prima sermonis rudimenta profertredidisset, videns traditorem quendam post tergum Patris sui constitutum, secum in paternum verticem insigendum stringere, atque ad ictum daudum expeditum esse, naturæ vim intulit, & possibilitatis limites transibens libere pro patris sui defensione locutus fuit: *Locutus est in erepundis, dum videt hostilem gladium paterno imminere jugulo.* Incredible quidem mihi videtur, & tamen veluti rem certam referunt Historiographi, quod Epimenides Cretensis à Patre ad gregem custodiendum missus, postquam se quiritis captandæ causa in speluncam quandam recepisset, continuo obdormiscens manserit quo quaginta annos solidos, adeo ut nunquam interea fuerit experge factus. *Dormivit in spelunca annos quinquaginta.* Crederem metum esse eorum, qui scribunt, quæ lubet, figmentum, nisi Plinius id ex multorum relatione corroboraret, quod similiter juvenis quidam continuo sine interruptione intercedentium vigiliatum dormiverit, quinquaginta septem annos. *Credidit opusc. 17.* Ethnici dormisse annos quinquaginta septem. Verum enim vero quod si adeo mirabiles esse

Petrus
Hispal. p.
1. c. 7. in
Sylva.

Plin. l. 1.
c. 37.

Valerius
Max. l. 1.
c. 6.

Io. Ravif.
in offic.
f. 219.

Plin. l. 7.
c. 52.

D. Th.
opusc. 17.

videntur effectus naturæ , qualem secum stuporem afferent opera gratiæ , præcipue cum Doctor Angelicus dicat: *Majorem esse gratiam, quam naturam.* Quid de virga, quam manu sua Moyses tenet, diceretis, si illam primò in serpente, ac demum ex serpente in virgam transmutari cerneretis? *Versa est in colubum: versaque est in virgam.* Natura attonita heret, & confunditur, dum videt quod ad minimum Elisei nutum, parvum aliquod lignum instar plumbi in Jordanis fluminis fundum præceps mergatur & descendat, ferrum autem non obstante pondere, & gravitate sua in undarum superficie leviter supernatet: *Misit Eliseus lignum in aquam, & nata vii ferrum.* Quid de A-theoniensi Martyre Magno illo Arcopagita diceretis, si illum pro fide Christi decapitatum, per duo millia passuum caput suum proptius manibus portantem videretis? *Abscessum suum caput sustulisse proditum est, & progressum ad duo millia passuum in manibus gestasse.* Idem S. Proculus fecit, qui postquam ei à carnificè amputatum fuisset caput, id ipsum à terra levatum à loco supplicii Bononiam usque detulit Anno Domini 500. *Sine capite progressus est in ipsam usque urbem Bononiam, & abscessum caput detulit.* Similiter natura quidem manifeste se impotentem esse fatetur, ut efficiat, quod unum corpus in uno eodemque instanti in duobus distinctibus locis consistat. At vero in virtute gratiæ Magnus ille Mediolanensis Pastor in uno eodemque temporis momento, quo Mediolani Missam celebrabat, Turonibus quoque Martini funeralibus per tres horas continuas præsens interfuit: *Beatissimus hic Antistes: super Athare obdormivit, & fratris funeri obsequium præbuit.* Creatura præ admiratione suspensæ hæret, & stupescit & obmutescunt, dum audiunt quod Gregorius Thaumaturgus rapidorum fluminum cursum stare fecerit, paludes omnino exsiccarit, montes denique ex uno loco in alium transtulerit. *Montem alio transtulit, paludem exsiccarit, Lycum fluvium baculo coercuit.* Inaudita sunt hæc prodigia, viderenturque omnino incredibilia esse, nisi gratiam illorum operatricem esse sciremus. Verum enimvero quis unquam rarius aut singularius, magisque admirandum, imo obstupescendum audivit, quam si illud, quod sæculis dudum præteritis 25. Martii in Nazareth civitate Galilææ accidit? Ibi namque Maria eligitur ut sit virgo pariter & mater? Et quidem, quod plus est, Ma-

ter Dei vivi, & veri. *Ecce concipies in utero & paries filium.* Natura rata ist hæc mysteria nequam penetrat, imo super hisce mysteriis ipsa met gratia attonita tetanet. Homines, Terræ Calum, imo Angeli obstupescunt: *Quia visus est illi tam excellens, tam magnificum fecerunt inter omnia opera digitorum Dei, quam virginem Dei genitricem, inquit B. Petrus Damianus: ut proinde merito dicere & replicare potuerit: Nec similitudo visa est, nec habere sequentem.* Discutamus igitur de excellentia, & dignitate hujus miraculosi prodigii, id est, de Maternitate simul, & virginitate Mariæ pariter filium, qui simul homo est & Deus, *Ecce concipies in utero, & paries filium.* O quam pulchre est virginitatis & Maternitatis in una arborum nexus? *Mater & virgo?* O quam admirabilis fructus, homo & Deus, *Deus & homo.* Hæc arbor unica est in toto mundo, una et amica natura. Unde Gregorius Nyssenus exclamavit: *O Miraculum ingens, virgo Mater sit, & virgo paries?* In alio feminis, quam diu virga, alio est, Mater non est, cum autem Mater facta fuerit, virginitatem non habet.

2. Inter alios eximios, & gloriosos imitabiles qui huic Regine attribuntur, unus est magnus mysteris referens, ac proinde dignus, qui ab ipso met sponso illi impositus fuerit, quando illam vocat pulchram ut Lunam. *Pulchra ut Luna.* Quidnam Lunæ cum Mariæ negotium intercedit? In illa multa sunt maculae, in hoc autem ne vel una. Hæc ipsissima est in stabilitatis, symbolum, altera autem stabilis semper, & constans permanet: Luna jam creticit, mox autem decretescit: Virgo autem gratiæ, & meritum majora semper incrementa sibi peperit, absque ullis decrementi accessu. In quoniam igitur hæc Lunæ pulchritudo consistit, quæ alias in Mariæ adeo præclare respicenda? Fortitan, ut exponit fundatissimus Aegidius: *Est pulchra ut luna propter fidem, quia quæ fide cognoscimus, videmus quasi in lumine Lunæ, quia ea non clare apprehendimus.* Verum hoc sensu prærogativa illa in ejus laudem minime redundaret, aut verò et si redundaret, non tamen illi soli propria foret, siquidem omnes viatores vident quæ desunt lumine fidei, & quasi lumine Luna. Aut verò Pulchra ut Luna, dicitur, ut scribit Joannes à S. Geminiano, eò quod hæc Antiquitus colabatur à virginibus, & servantiibus castitatem. Me quod attinet, in

Exod. 4.
4. Reg. 6.
In vita ejus.
Carolus Sigon. apud Serrinum. c. 3.
Smon Majol. col. 4. f. 158.
Conimb. in Physl. 4. c. 5. A. 2. fol. 35. col. 2. B.
In Brev. 16. Nov. lect. 12. Noct.

Handwritten notes in the left margin, including the word "X" and other illegible characters.

Handwritten notes in the right margin, including the words "Egred", "Luna", "Geminiano", "f. 12.", "Noct.", "Egred", "Luna", "Geminiano", "f. 12.", "Noct.", "Egred", "Luna", "Geminiano", "f. 12.", "Noct.".

respondendum esse judico: scilicet Lunam duobus modis considerari posse puouti ipsa quoque experientia nobis clare demonstrat, vel quando est diminuta, & accepta semicirculi forma, duo puncta inter se distantia hoc modo efformat, C. vel quando plena est, & figuram exhibet sphericam atque perfectam in hac forma. O si illam primo modo consideremus, duae extremitates procul a se invicem distant, neque est possibile illas alio modo, quam solius Solis interuentu unire: Quid si autem Sol illam e diametro aspexerit, duo illa extrema simul uniantur, & sic Luna plena atque perfecta. Nunc igitur mentem sponsi, si libet, auscultate. Priusquam Sol Iustitiae Mariam Lunam mysticam e diametro aspexisset, im possibile erat duas illas partes extremas simul unire, id est, virginitatem, & maternitatem. Verum postquam Sol, id est, Verbum caro factum est. Ecce tibi Lunam perfectam plenam: *Ecce concipies in utero, & paries filium.* Et quid tandem inde sequitur? Nimirum quod in hac Luna mystica simul duo extrema uniantur, virginitatis scilicet, & maternitatis, & illam veneramur tanquam virginem, & adoramus tanquam matrem. Merito igitur illam Sponsus caelestis per Lunae pulchram metaphoram celebrat: *Pulchra ut Luna.* Quia, ut inquit Gregorius Nyssenus: *Virginitas neq. partu prohibuit, neq. partus virginitatem solvit.* Ecce duo extrema impossibilia, virginitas nimirum, & maternitas in uno subiecto conjuncta. *Pulchra Luna.* Unde alius quidam cecinit:

*Partus & integritas discordes tempore longo
Virginis in gremio foedera pacis habent.*

3 Quid autem existimatis divinum sponsum infere voluisse, quando hujus Lunae pulchritudinem celebrans, castissimum hujus magnae Virginis uterum tanta cum laetitia, tanteque cum laudum praerogatio depræcavit, dicens: *Venter tuus acervus tritici vallatus liliis?* quasi diceret: Tuus, o Virgo Maria, castissimus venter quidam ex tritico coagmentatus monticulus Liliis circumdatus, & coronatus esse videtur. Lilia flores sunt, tritici autem grana sunt fructus. Illa valeant gustui, seu odorati pro nutrimento: hæc autem corporis nutrimento inserviunt. Respondenti equidem posset per triticum panem intelligi, per panem autem intelligenti: *nonne necessarium ad quotidianum victum, sive cibum, sive potus, sive vestitus, sive domus,*

sive sumptus, sive corporis valetudo? ac proinde Filius Dei discipulos suos modum docuit, quomodo hæc omnia à Patre aeterno petere debeant, dicens eisdem: *Sic orabitis. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.* Ac proinde qui triticum habet, panem habet, qui autem hunc habet, omnia bona possidet: sic quoque qui à Principe officium, seu censum aliquem, unde sibi omnia necessaria comparare possit, accepit, dicere solet: *Panem meum quoque hodie accepi.* Unde dum sponsus Beatam Virginem triticum, vel panem appellat, per hoc demonstrare intendit, quod Beatæ Virginis subsidio haud secus, ac panem, indigeamus, quodque illi, qui sub ejus protectione vivunt, suum quoque perpetuum panem acceperit, hoc est, quidquid illis ad vitam spirituales, tum corporalem est necessarium. Porro exposito isthæc optima valdeque huic scriptura loco accommodata esset, nisi de Liliis quoque specialis mentio fieret: *Vallatus Liliis.* Atque id eodem operæ pretium erit, ad aliam magis opportunam hujus loci expositionem recurrere. Lilia itaque candore suo pulchrum virginis candorem apte repræsentant, prout notum est omnibus? Idem quoque servi Dei, qui virginis storem intactum semper custodierunt, pro victoriae trophæo Lilia in manibus suis portant. Granum autem tritici fecunditatis est hieroglyphicum, unde in Indiis, & Africa bis in anno metitur, & triticum ibidem in tanta quantitate fructificat, ut quadringenta grana pro uno communiter reddat. Imò in Italia tametsi tritici census ad hunc usque gradum non ascendat, magna nihilominus in tritico fecunditas observatur, cum unum granum plures ut plurimum spicas progerminet, quæ habet autem spica illam producat granorum multitudinem, quam quotidianam nobis experientia monstrat. His itaque suppositis facilis nobis erit, omniq. difficultate carebit hujus Scripturae loci intelligentia: *Venter tuus acervus tritici vallatus Liliis,* id est, Tuo utero, o Maria, hæc duæ prerogativæ, sive duæ extremitates debentur, quæ in eo simul unitæ conspiciuntur, scilicet Lilia virginitatis, & triticum fecunditatis, ita ut de te verè affirmari possit, quod de nulla unquam muliere verificatum fuit, quod scilicet simul virgo sis, & mater. Unde Theophylactus, & sanctus Bernardus dixerunt: *sola hæc est beata Deipara, in qua virginitas, & maternitas e via verum sibi. In ea semel factum est, quod factum non fuerat, nec fiat in aeternum.*

Matt. 6.

Petrus: Hisp. p. 5. c. 27. *Majolus: col. 20. fol. 892.*

4. Isaias Propheta qualitates, & conditiones
 Matiae spiritu Prophetico prospiciens tribus il-
 lam montibus comparavit, quorum illi glori-
 am, & elegantiam attribuit: *Gloria Libani data
 est ei, decor Carmeli, & Saron.* Et quidem valde
 scire aveau, cut B. V. Maria hisce ab Isaiâ monti-
 bus sit assimilata. An forte nulli alii reperiu-
 tur montes similes, vel etiam tribus prædictis
 majores & pulchriores? Cur non dicitur simi-
 lis esse monti Thabor, in quo sicut Filius Dei
 est transfiguratus, ita in utero Matiae idem est
 incarnatus? Cur non montibus Magnæ in
 Cantabria, nec non in mari Indico situatis, qui
 sicut ferrum e quo naves compinguntur attra-
 hentes, easdem naves sustere faciunt, ita quoque
 Maria humilitatis suæ magnete Deum in ute-
 rum suum attraxit? Cur non monti Tilaro, e cu-
 jus sinu sicut plus quam centum fontes suum
 habeant scaturiginem, ita quoque Maria in suis
 visceribus continet operis sapientiæ, & gratiæ u-
 berissimum fontem? Cur non Indiarum Orienta-
 lium montibus, qui sicut aded sunt sublimes &
 alti, ut vix in quatuor dierum spatio a valle in
 verticem usque fieri possit ascensus: ita vix fieri
 potest, ut quis ascendere possit meritum Ma-
 rianorum sublimitatem passibus considerationis?
 Cur non monti Pallenens in regno Balauiæ, qui sic
 uti in summitate sua aded est spatiosus, & amplus,
 ut quinque in ea civitates situata esse dicantur?
 ita in Maria ille Deus est incarnatus, qui ab im-
 mensa celorum vastitate nequit esse compræ-
 hensus? Cur non monti felices Arabia, quia si-
 cut in ejus sinu magni Sultani conservari dicitur
 thesaurus, auti aded abundans, & copiosus,
 ut centum Cameli illud portare nequaquam suf-
 ficerent: ita in visceribus Matiae latuit in finitum
 thesaurus, omnium, qui in mundo sunt, thesau-
 rorum maximus & locupletissimus? Cur inquam
 Propheta hosce aliosque montes omnes tacite
 præteriens, solam gloriam Libani decorem
 Carmeli & Saron Beatæ Virgini similes esse
 cepser? Exillimo sanctum Prophetam per ho-
 rû montium similitudines representate voluisse
 Matiae proprietates? Id quod me jam expo-
 nentem diligenter auscultate. Dico igitur quod
 Propheta attribuendo Matiae gloriam Libani, il-
 lam tanquam intactam, & illibatam, perpetua-
 amque virginem præconizat: *Gloria Libani quo-
 ad virginem candorem? Libanus enim interpre-
 tatur candidatio,* inquit Hugo Cardinalis. Post-
 ea verò stibjungit: *Decor Carmeli & Saron,* quia
 hi montes loca sunt inter omnia alia loca fetri-

lissima, maximeque seu aspera. Unde idem
 met Hugo de Carmelio loquens dicit: *Est mons
 fertilissimus, consuetus arboribus pomiferis, & ca.
 nis.* Et de Saron subdit: *Est ager abundantissimus
 gibus, quasi dicitur, terra vestra in reatu erit pal-
 eberrima, & fertilis arboribus, & vinis, & frugibus.*
 Per candorem itaque Libani illius pro-
 phetizat virginitatem, & per fertilitatem Car-
 meli, & Saron maternitatem Matiae: volens sub
 hoc verborum obliuio involuto expellere inder-
 te, quod Deus illam simul & semel honorauit
 re quod gloria virginitatis: *Gloria Libani
 est data ei, & simul per dignitatem, & decorem
 maternitatis: Decor Carmeli & Saron.* Ut fieri
 ficetur dictum illud: *Gaudia matris habet,
 cum virginitatis honore, & ut S. Bernardus ait:
 Coniuncta sunt ad invicem Deus & homo, Mater
 & virgo.*

5. Scriptura sacra Throni Salomonis idem
 materiam, & formam describens nihil aliud de
 eo exprimit, præterquam, quod ex ebore factus
 est, & magnus fuerit, ipseque Salomoo totius
 facturæ author, & inventor exiret. *Fit Salomoo
 Salomon thronum de ebore grandem? non adhibuit
 te quod Spiritus S. dicat: Non est factum velum
 in universis regnis.* Certe dum thronum hunc
 & qui in eo sedet accuratus considero, non vultur
 magnificentiæ Salomonis satis respondisse,
 utpote qui Regum omnium, qui inquam in
 mundo fuerit, maximus, opulentissimus, potestis-
 simus, & splendidissimus fuit. Non est mihi
 dubium quin plures inventi fuerint Throni
 longè sumptuosiores, spectabiliores, melioremque
 opera, & artis. Thronus Alexandri Macedonis
 ex alternis platanis, & vitibus aureis segmen-
 tus erat: gradus illius ex Smaragdo, Carbunculis,
 aliisque inestimabilis valoris gemmis erat
 ornati. Luitprandus, Cremonensis Episcopus,
 cum amandatus esset nomine Berengarii Italice
 Regis ad Constantinum Porphyrogenitum Im-
 peratorem Constantinopolitanum Legatus, ad
 audientiam introductus vidit ante thronum
 arborem quandam, ramis, foliis, & fructibus
 aureis decoram, & onullam, supra quam aves
 quoque aureæ volitabant, & per artificiosas ven-
 ti vias suaviter cantillabant. Solum in unico
 momento jam demittebatur, mox verò denub
 erigebatur in sublime, absque eo, quod discedere
 non posset, quoniam vel quali artificio id fieri-
 ter. Ex utroque latere multi circumstant
 Leones, ex auto solido fabricati, qui omnes
 per viam aquarum rugitus edebant. Rex Chi-

Isaia 35.

Matt 17.

Luc 9.

Marc 9.

Plin l. 23.

c. 14.

Marcus

Polus l. 2.

c. 43.

Idem l. 1.

c. 25.

Hugo

Cardin.

ibid.

Handwritten notes in the left margin, including the word "X" and other illegible characters.

ne thronum habebat, ad quem priusquam adire quis posset, ne cessum erat ut per septuaginta quinque conclavia elegantissima, & locupletissimo ornata, & suppellectile instructa transiret, quorum quatuor prae caeteris elegantiora erant: unum enim ex aere, alterum ex argento, tertium ex puro auro, quartum verd ex menis gemmis, lapidibusque preciosis praeparata conspicebantur: Thronus denique illius ex ebore factus erat aded resplendens, ut dies semper esse videretur. Coskhuos Persarum Rex thronum habebat chrystallinum, cujus pars superior ad modum Caeli, Sole, Luna & stellis distincta erat. Unde nunc pluviae, nunc grandines, alias rivi, mox torrentes derivabantur, aërem formabant nonnunquam serenam, qualis esse solet in meridie, aliquando obscuram, veluti est de nocte, quandoque nebulosam, videbantur quoque aliquando sentillare fulgura: resonare totiusque vibrati fulminum sagittae: &c. Coskhuos autem in eo sedens veluti Deus adorari amebat. Quid igitur est Thronus Salomonis eburneus, si cum sumptuosissimis, & elegantissimis praedictorum Regum thronis comparatur? Quasi nihil aestimans videtur? Quia igitur ratione de throno Salomonis dictum: *Non est factum tale opus in universis regnis?* Quantum mihi iudicare licet, existimo hoc encomium non tam thronum concinnate representantem, quam thronum representatum, qui est Maria. *Thronus Dei dicitur virgo*, uti affirmant Hugo, & sanctus Beccardus. Et sanctus Petrus Damianus: *Fecit Thronum, uterum videlicet intemeratae virginis, in quo sedet illa Majestas, qua natus concivit orbem. Felix thronus in quo sedet dominator Dominus?* Etenim dicere quod Maria sit thronus Dei, idem est, quod affirmare Deum in ipsa esse incarnatum, & consequenter ipsam vera Dei matrem esse. Advertendum autem est thronum hunc eburneum esse, de ebore quod puritatis virginis symbolum est. *Ebur eximium virginis satus apposite representat simulachrum.* Et S. Petrus Damianus: *Ebur mirabili candore refulget, & quid candidius illa virgine, qua singularis aspectus sui gratia super caelestem curiam albet ad videndum.* In throno igitur maternitas, in ebore virginitas exprimitur. Maria Virgo & mater. O thronus vere magnus. *Fecit thronum de ebore grandem Quid grandius virgine Maria: qua magnitudinem summae Divinitatis infra sui ventris eorum in die arcantium.*

6. *Revera magna consideratione dignum est,*

quod omnes sacri Evangelistae, haud secus ac si inter se conspirassent, actiones, vitam, & conversationem Mariae Virginis scribere intermiserint, cum tamen opera & miracula Christi cum tanta cura, & punctualiter descripserint. Imo de Apostolis, & speciatim de Petro multa quoque scripserunt, vix enim Petrus gressum aliquem fecit, quem non accuratè annotarint, & chartae commiserint? Et de Mathe Jesu Christi ferè nihil Scio equidem illis nequaquam defuisse scribendi materiam: tot enim tamque praecleara, & eximia de illa scribi poterant, ut integros implere libros, & exemplares omnibus saeculis memorias relinquere potuissent. Bene id ipsum S. Archiepiscopus Valentius, Thomas de Villa nova notavit dicens: *O Evangelista, cur nos tanto gaudio privastis? Cur hac tam lata, tam desiderata, tam iucunda contempsistis?* Fatendum est etenim, quod si omnium a B. Virgine in vita sua gestorum sacri Evangelistae meminissent, majorem fidelibus consolationem, aut majorem Mariae gloriam parere non potuissent. Cur igitur illa describere, & recensere neglexerunt? Fortè opera ab ipsa patrata digna non erant, quae ab Evangelistarum calamus in lucem edi mererentur? Quis id cogitare, nedum dicere praesumeret cum cuncta ejus opera heroica, eximia & stupenda extiterunt? Aut fortasse ipsa met Evangelistarum pennae ad ea conscribenda nec dignae fuere, nec sufficientes? Nec hoc dici potest cum Christi totam vitam, & opera explicare potuerint, cum tamen illa divina essent, omnemque admirationem longè excederent. Respondet igitur B. Archiepiscopus S. Mattheum dixisse quantum dici poterat, paucisque verbis compendiosè comprehendisse, quidquid ipsius per longam, & amplam Scripturam sanctam referti, aut recenseri poterat. Idque hisce verbis praestitit, quando dixit: *De qua natus est Jesus.* O quam gloriosum encomium: O quam eminentis, & sublimis virginis Panegyris? Duo autem puncta facit Evangelista tangit unum explicitè scilicet, quod Maria mater fuerit Dei: alterum verd implicitè, id est, B. Mariae virginitatem. Et quid igitur ultra dici potuit? haec enim maxima est excellentia, quam unquam habuerit. Qui illam virginem & matrem fuisse praedicat plus de illa dicere nequaquam valet, ad columnas usque Herculis talis pervenit. Si enim de illa tanquam virgine loquamur, *Magis cogitari poterat, quam describi:* Si tanquam de matre: *Sufficit ad ejus plenam historiam, quod scriptum*

Serm. de Nat. B.V. f. 341. col. 1.

Matth. 1.

T
cab

S. Th. à Villan. ibi
 prum est in Themate ; quia de illa natus est Iesus. Quid amplius queris : Quid ultra requiris in virgine : sufficit tibi quod mater Dei est, complexus est itaque Evangelista omnia excellentia argumenta, dum de virgine ait : De qua natus est Iesus. In hoc clauditur, quicquid dici de ea potest, si mille liberi scriberentur.

7. Ex hac resolutione apertam mihi video difficultatis ejusdam intelligentiam, quæ alias hæc usque ingenium meum variis speculationibus multum contorsit, nimirum quod Maria toto tempore, quo in hoc mundo vixit, nulla unquam legatur, vel inveniatur fecisse miracula. Cum etenim omnes servi Dei miracula patratint, cur illa non item? De S. Petro omnibus notum est ipsum vel cum sola corporis sui umbra infirmos curasse. Scio equidem quod miracula non fiant ab hominibus virtute propria, sed Divina. Sed nihilominus manet quaestio, cur gratiam illam, quam quasi omnibus sanctis concessit soli matri nequaquam concedere voluerit? Scio item quod miracula ad beneficium, & bonum proximi, nec non Ad majorem Dei gloriam fiant: cur igitur gratia miraculorum Mariæ concessa non fuit? num forte alii sancti, & servi Dei per patrata miracula majorem attulerunt Deo gloriam, quam Deipara Virgo factura fuisset? Postemus quidem respondere cum Damasceno, ipsammet Beatam Virginem, maximum, rarissimum, magisque stupendum miraculum fuisse, quam hic mundus unquam viderit. Miraculorum omnium miraculum omnium novum. Verum, quis dubitat, quin ipsa futura fuisset longè majus miraculum, majoremque sibi apud homines fidem conciliasset, si miracula aliqua in vita sua operata fuisset? Verum enim vero vos rogo, Auditores, sistatis non nihil. Quid igitur dicitis, quid creditis? Fortè Mariam nullum fecisse miraculum? Fallimini, si id existimatis: tamen si enim non fecerit multa miracula, attamen negari non potest, quin saltem unicum miraculum patraverit, idque tanti ponderis, & momenti, ut illud unicum pluris valeat, quam omnia, quæ à Deo disponente facere potuisset, quotque unquam fecerunt omnes sancti totius Paradisi, idque patrauit pariendo Dei Filium monali carne amictum, simul retinendo honorem virginis & dignitatem matris: Maria, in solo partu quem edidit, omnium proculdubio sancto, unum virtutes & signa præcellit, inquit S. Petrus Damianus. Et S. Bernardinus Senensis ait : Quod famina concipere Deum fuit miraculosa miraculorum. Mira-

culum inquam fuit ad eod raturum, & eximium, quod simile nunquam haclenus in mundo fuerit factum, nec futurum aliquando deinceps. Et proinde hæc dignitas Matris Dei virginis quoque secum subinfernens apud nonnullos, tamen à fide nostra alienos, tanta difficultate facta fuerit, ut incredulis esse videretur: neque enim persuadere sibi poterant. Creaturam aliquam tantæ excellentiæ esse potuisse capere, affirmantes proinde illam Christotocos, id est, Matrem Christi, tanquam hominis tantum appellendam esse, non verò Theotocos, id est, Matrem Christi. Verum hi omnes à veritatis semita nimis procul abierunt, cum sacri Theologi semper, & constanter determinaverint, ipsam non tantum Christotocos, verum etiam Theotocos verè appellendam esse. Virgo verissima est Theotocos, id est, Dei genitrix, & sanctus Thomas in Vila nova Archiepiscopi Valentini, quod inter alios deles disceptatio non roboratur, an præter se ipsam, & indubitatum generationem temporalem. Virgo Mater Christi, vel mater humanitatis Christi dicenda esset? An audendum quicquam Matrem Dei nominare? Donec pleno consensu definitum est eam plenè (ut dicitur) lucem Deum, id est, Matrem Dei ab omnibus fidelibus, veris, & sine scrupulo nominandam, atque ut tuas Da Matrem venerandam.

8. Hanc unionem, & convenientiam predicatorem adeo distantium, virginis omnium, & maternitatis respectu ejusdem corporis, de uno, eodemque subiecto, id est, Maria verificandam esse, idemmet Deus eventibus miraculosis demonstrare voluit. Referunt enim Egeippus, Ildephonus, Tertullianus & Nicophorus Callistus, quo cum sanctus Simeon Rubinus existeret, scripturatumque permissum & Hebræis hunc Isaia Prophetæ passum: Ecce ergo concipiet, & pariet filium Isaia 7. publice in Synagoga legeret, cum singulari attentione observaret, quod in suo textu Ly Virgo cum aspiratione. H. Scriptum esset Halma, quod pro nomine præ idem, quod Virgo significat, cum alio modo sine asperatione Alma proprie mulierem non unam virginem indicet: ac proinde nullibi in Scriptura sacra invenitur, quod hoc vocabulum Halma cum aspiratione ulli mulierum applicetur, præterquam semel Rebecca, quando ad hauriendam aquam fontem accessit, ubi servum quoque Abrahæ offendit, cui licet de camelis ejus, potum ministravit? & tunc erat virgo.

Orat. de Nativit.

Petrus Dam. in vita S. Rudolph. cap. 11.

virgo, unde in Scriptura habemus, *Puellula decoratissima Halma*, id est, *Virgo, quae pulcherrima, & incognita virgo*. Et alia quadam vice Mariae sorori Moysis, & Aaron quando virgo erat quatuor annorum iuxta observationem Rabbi Salomonis. *Gen. 24*. Simeon igitur cum rem impossibilem esse censeret virginem aliquam intactam parere posse, ideo hanc aspirationem H. in principio dictionis positam typi solius errorem esse arbitratus, delevit, ita ut hac ablata remanserit haec dicitio *Alma*, quae idem importat quod mulier, quasi dixisset: *Ecce alma, Ecce mulier concipiet, & pariet*. Die autem sequenti ad eundem Scripturae textum revolvendum reversus eum denuo sicut prius cum aspiratione H. scriptum invenit, quam denuo penna, uti pridie fecerat, delevit, tandem vero tertia die aspirationem aureis literis scriptam esse deprehendit, legitur iterum *Halma*. Tunc igitur mysterium divinum non vero errorem humanum esse credidit: cumque in oratione positus esset, Deus illi revelavit, puellam quandam salva virginitate sua parturam, ita ut virgo simul & mater sit. *Delevit aspirationem H. sed restitutum est. Iterum delevit, & iterum scriptum invenit Halma*, quod juxta sancti Hieronymi doctrinam *Proprie virgo Halma appellatur*. O quam rare sunt haec praetogativa: *Maria Virgo & Mater!* Theologus quidam cum tota sua Theologia speculativa capere nequaquam poterat, qualiter haec duo extrema virgo & Mater in uno solo subjecto, & in eadem differentia temporis notari possent. Ut igitur se hujus capacem redderet, consilii causa ad quandam Dei servum, nimirum Aegidium Minoritam se contulit, eique summa cum fiducia, quantum in hoc particulati puncto inter mille fluctuationes vacillaret, aperuit, utpote quod illi non minus incredibile quam impossibile esse videretur. Tunc sanctus terram baculo suo percussit dicens: *Virgo ante partum?* & ecce mox est terra, quae baculo ejus percussa fuerat, pulcherrimum enatum est Lilium. Item secunda vice alibi terram pulsavit, dicens: *Virgo in partu*, & statim ex eodem loco aliud progerminavit lilium priori longe elegantius. Denique tertio levato baculo terram percussit dicendo: *Virgo post partum*, & protinus est cespitem tertium lilium surrexit: *Percussit terram baculo dicens: Virgo ante partum, & statim candidissimum lilium excrevit. Iterum percussit dicens: Virgo in partu,*

Paoletti Sanctiorale.

& mox simile lilium produit. Tandem tertio terram percussit, Virgo post partum exclamans aliud non minus candidum lilium repensit exorsum fuit. Quo prodigio Deus Maternitati Virginitatem conjunctam esse in B. Virgine, demonstrare voluit.

9. Magnam invenio à Spiritu sancto observari differentiam, quando in Scriptura Sacra tractat de rebus creatis, & de rebus ad Mariam tanquam matrem Dei pertinentibus. Nam de omnibus aliis Creaturis loquitur in tempore imperfecto. Nam tamen illae perfectae sunt in suo genere, nihilominus non habet omnem perfectionem imaginabilem, quam illis dare posset absoluta Dei potentia: ac proinde legitur: *Quando preparabat calos aedem? quando recta Lege, & cyro vallabat abyssis: quando aethera firmabat sursum & librabat fontes aquarum? quando circumdabat mari terminum suum, & legem ponebat aguis ne transirent fines suos? Quando appendebat fundamenta terrae &c.* Notate de creaturis loquendi modum, *preparabat, vallabat, firmabat, librabat, &c.* Temporis imperfecti: At vero quando de opera circa Mariam tanquam Dei matrem adhibita loquitur, verbis perfecti temporis utitur: *Creavit Dominus novum super terram. Mulier circumdabit virum. Creavit, dicit, & non creavit, in tempore perfecto non imperfecto. Imò ipsamet Virgo ad Elisabetham dixit: Fecit potentiam in brachio suo. Fecit mihi magna qui potens est. Fecit, dicit, & non faciebat. Solent pictores ad insinuandum picturam suam non ad eam omnibus numeris absolutam esse, quia illi insuper alia quaedam perfectio superadjici possit, solent, inquam, suum quadro depicto subscribere nomen, cum addito hoc verbo imperfecto: *Talis faciebat, vel pingebat.* Phidias autem, qui in sculptura celeberrimus erat, ad eum operibus suis ne pilus quidem unquam addi poterit, iis subscribere solebat per verbum perfectum: *Phidius Carmida filius Atheniensis fecit.* Prothogenes similiter, quia famosissimus erat, nomen suum per verbum perfectionem significans subscribere solebat: *Prothogenes fecit.* Quod si Maria mater, & non virgo fuisset, perfectione virginitatis destituta fuisset, ideoque minime fuisset perfecta. Ad demonstrandum igitur Virginitatis perfectionem Maternitati conjunctam esse, Spiritus sanctus in rebus ad maternitatem Mariae spectantibus per verbum perfectum*

Sap. c. 3.

11
103

fectum locutus fuit *Creavit novum super terram. Creavit, dicit, & non creabat.* Maria igitur perfecta virgo & mater. Hoc S. Anselmum in ferte voluisse credo, quando dixit: *De virgine Maria solum dicere quod Mater Dei est, excedit omnem perfectionem: quia sub Deo dici potest.*

D. Ansel.

16. Gabriel Paranympus veluc Dei altissimi Legatus à caelo ad Mariam se recipit, atque cum maxima imaginabili velocitate terrenum, in quo Beata Virgo Regina sua commorabatur, Paradysum ingressus, eam cum maxima, quâ potuit veneratione, & reverentia salutans dixit:

Luc. 1.

*Ave gratia plena q. d. Milletibi salutes, ô potentissima Imperatrix mea, ex parte altissimi Dei à caelis defero: Divinae gratiae residentiam suam elegerunt in sinu: Dominus tecum. Sile, ô Archangele, nisi enim fallar, sermo, quem pro legatione tua exequenda profers, divinis tibi impostis nequaquam responder, quod ut tibi ostendam mihi difficile non erit. Nunquid à Deo in terram missus es? Procul dubio. Missus est Angelus Gabriel à Deo. Ergo Mariae dicere debebas, Deus tecum, & non Dominus tecum. Etenim Gabrielem instructionis sibi à principali suo pro hac legatione debite exequenda, communicatae oblitum fuisse non credo. Illum etiam casualiter, & inconsiderate potius Dominus tecum, quam Deus tecum, dixisse, nequaquam admitto. Denique, quia Deus ut Deus cum Maria non esset, impossibile erat. Atque ideo potius mihi persuadeo Archangelum non fuisse hoc modo locutum sine magno mysterio. Tentemus num illud discutendo penetrare valeamus. Quamnam, ô Auditores, differentiam esse existimatis inter duos hosce terminos, Deus, & Dominus? Certum est terminos illos considerari potissimum posse duobus modis, vel quantum ad modum significandi, vel quantum ad rem significatam. Si in secundo sensu illos consideremus, termini sunt synonymi, & dicuntur ad convenientiam, sic enim idem est dicere Deus, quod Dominus? Deus est Dominus, & Dominus est Deus, nulla hic utrobique invenitur dispatitas. At verò si in primo sensu de illis loquamur, inter se valde sunt differentes: Deus enim significat Deum sub ratione Creatoris? unde in Genesi habemus: *In principio creavit Deus, non dicit creavit Dominus.* In Symbolo quoque Apostolorum dicitur: *Credo in Deum Patrem Omnipotentem factorem, vel creatorem caeli, & terrae: at verò Dominus proprie connotat Deum moderatorem**

Gen. 1.

omnium rerum secundum imperium sua deo voluntatis. Hinc est quod tanquam Deus Solem creavit, ut continud moveretur ab Oriente in Occasum: at verò postea, ut Dominus voluit ut tempore Josue quiesceret, & immobilis subsisteret: *Sicuti Sol in medio caeli, & non movetur.* Sic quoque habemus quod ut Deus ignem creaverit, eoque fixam legem statuerit ut semper combureret pariter & splenderet. Nihilominus ut Dominus in hac lege dispensat, voluitque ut ignis in inferno urat, & non splendeat: In fornace autem Babylonica splendeat, & tres illos pueros in eam conjectos minime urat. Atque ad hoc propositum loquitur David, cum ait: *Pax Domini intercedit flammam ignis, vox Domini, inquit, & non vox Dei.* Hac igitur doctrina praesentia facile intelligi poterit, qualis fuerit coelestis Paranympsi intentio, quando dixit: *Dominus tecum,* quasi in ferte voluisset: Deus quidem mulieribus legem statuit, ut in eodem tempore Mater & Virgo esse non possint, ideoque necesse est, quod mulier, si mater est, virgo non sit, aut si est virgo, non sit mater. Tecum autem Deus agit ut Dominus dispensando in lege servandam imperium sua divina voluntatis, ut licet solis simul virgo & mater. Virgo quidem protulisti, & deinceps eris: Mater autem protulisti sine à SS. Triade electa, id quod ego in praesenti libro ejusdem nomine tibi denuntio, atque decalogo: *Ecce concipies in utero, & paries filium.* Unde licet in quibusdam quibusdam Scriptoris, & Interpretes concludit: *Tantumquam Dominus cum Beata Virgine dispensavit, ut Deus eam Adae filiam creavit: ut Dominus illam matrem tuam fecit? Tanquam Deus illam fratriam fecit, tanquam Dominus illam matrem & virginem simul esse voluit.* Ecce tibi insitam in virginitate maternitatem, unitas duas Lunae extremitates, Triticum, & Lilium, Libanum, & Carmelum. Ecce Thronum Salomonis opere elegantissimo ex ebore elaboratum.

11. Persapé intra memetipsum sollicitus fui investigando, quidam Virgo gloriosa dicere voluerit, quando in domum Zachariae veniens post exhibitam Elisabethae solita civilitatis, & urbanitatis signa Deum in se magna operatum fuisse significavit. *Fecit mihi magna, qui potens est. q. d. Deus omnipotens in me fecit, quod eius omnipotentia in me facere potuit.* Loquitur hoc loco Maria in genere, ad specifica autem D. Thom. non descendit. Et tamen certum est, prout S. 1. p. 1. Thomas de Aquino docet, quod Non sit in gene. 4. 4. 1. 1.

ve, quod non est in aliqua ejus specie. Sic si animal mihi dederis, quod est in genere, oportet ut idem quoque sit in aliqua determinata specie ejusdem generis animalis, id est, ut sit vel equus, vel leo, vel aquila, vel homo, &c. Quando igitur Maria dicit: *Fecit mihi magna*, loquitur genericè; merito igitur hic queri potest, cur ad magis specifica recensenda non protumpat, explicitè differendo quamnam sint illa magna, quæ Deus in ipsa per omnipotentia suæ brachium patravit quod idem est, ac si cum Theophylacto ipsam interrogarem: *Qua tibi magna fecit?* Fortè manibus omnes mundi divitias, atque thesauros consignavit? Fortè in tuæ voluntatis arbitrium omnipotentiam suam resignavit, ut pro tuo beneplacito mundum annihilando, & alios de novo creando, facere quodlibet, & disperdere possis? *Qua tibi magna fecit?* Huic difficultati resolvendæ multas Sancti Patres respondendi vias in medium adducunt, quæ omnes velut toridem lineæ ad punctum maternitatis & virginitatis Mariæ sese protendunt: *Fecit mihi magna*, inquit S. P. Augustinus, id est, simul facta est Mater & Virgo. Subjungit Jacobus de Valentia: *Magnificavit eam Christus, absque omni sordide, & corruptione concepit Christum, servatâ virginali integritate.* Atque hæc doctrina quam vis altarum loco, quæ in medium adduci possent, sufficiat.

12. Mira mihi propositio esse videtur, quam adfert S. Egelippus, quando de magna Dei matre loquens dicit: *Dignitas Deiparæ zelotypiam Deo assererat*, id est, quandam, qua in te nescio, suspitionem: Quamnam est in virgine perpetam aliquid suspicandi occasio? Quidnam est, quod zelotypiam Deo parere possit? Qui gubernator est fortaliti alicujus, semper timore, & suspitione corripitur, ne fortè improvisa aliqua accidat cui præest loco sive ab inimico, sive à traditore pecunias ad stratagemata intendenda cœmpto. In Deo autem similis zelotypiæ, aut meticulosa suspiciones locum habere non possunt, quia infinitâ sapientiâ suâ cuncta videt, omniaque apertè & sine ullo involucro cognoscit: neque illa est Mariæ indoles aut conditio, ut in tales possit insidias conjici. Quo igitur motivo Egelippus dicit: *Dignitas Deiparæ zelotypiam Deo assererat?* Ad minus melius se declarare debuisset, non verò singulorum hæc legentium animos ambiguos perplexosque relinqueret. Præ hujus difficultatis

intelligentia observandum, factos Theologos, & specialiter S. Thomam Doctorem Angelicum tria adorationum genera assignare, id est, 3 p. q. 25. adorationem *Latriæ*, quæ Deo convenit, *Hyperdulia*, quæ Matrem Dei concernit, & *Dulia*, quæ Sanctis debetur. Scire autem vellem an honor adorationis *Latriæ*, quæ Deo est propria, nulli penitus alteri conveniat, aut convenire possit? Cùm igitur verissima sit S. Thomæ Doctrina, quod *Causa honoris sit id, ex quo ille, qui honoratur, habet aliquam excellentiam.* Nam honor est reverentia alicui exhibitâ propter sui excellentiam, sequitur evidentè, quod cùm nullus cum Deo quoad dignitatem, & excellentiam concurrat, nemo quoque hac specie adorationis, *Latriæ*, nimirum honorari. Idem tamen Sanctus Doctor nos docet hæc adorationem quoque Sanctæ Crucis debet: *Cruz Christi est adoranda adoratione Latriæ ob tres rationes.* Primò quia representat nobis figuram Christi existentem ea. Secundò, ex contactu ad membra Christi. Tertiò, ex hoc, quod ejus sanguine est perfusa. Ex hujus autem doctrinæ occasione alia quædam difficultas in mentem mihi incidit, num scilicet Sacri Theologi, vel Ecclesiæ, aut Deus hunc *Latriæ* honorem, & adorationem Beatæ Virginis concesserint? Idem Doctor Angelicus respondet negativè, *Non debetur Maria adoratio Latriæ, sed solum veneratio Hyperdulia.* Verum enim verò sistamus hic nonnihil, Auditores, & doctrinam istam nonnihil accuratius examinemus? Dictis enim obijci posset: Quod si *Latriæ* cultus Crucis concedatur, quia representat figuram Christi, hæc certè Beata Virgo potius & excellentius, quam Cruz representat. Si honor iste *Latriæ* Crucis deferretur ratione contactus ad membra Christi, certum est de nudo quod Cruz in se brevi temporis spatio Christi humanitatem affixam tenuerit, cùm tamen B. V. Maria illum novem mensibus in sinu portavit, & quoties insuper illam in suis brachiis strinxit, atque portavit? Si Cruz adoratur quia perfusa fuit ejus sanguine, hæc ratio efficacius concludet pro B. Virgine? nam Arnoldus Carnotensis dicit, quod *Caro Christi est Caro Carnot.* Maria? aded que adoratio *Latriæ* ob omnes jam adductas rationes potius Mariæ, quam Crucis debetur. Et tamen Doctor Angelicus dicit: *Non debetur ei adoratio Latriæ.* Cui Logicus statim oppositurus esset, quod *Non sit major ratio de una, quam de alia.* Imo adjungendum mihi videtur:

D Thom

3 p. q. 25.

Hy 4. 5.

Idem ibi

art. 2.

Idem ibi

art. 4.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

Idem ibi

art. 5.

detur: Est major ratio de Maria, quam de Cruce. Dicitur igitur cur honor Latriæ Cruci concedatur, & Mariæ negetur? Cum huic hic honor ratio fortius debetur videtur, quando certius est S.

Ibid. art. 4. sed contra. Thomam docere: Quod illi exhibeamus Latriæ cultum, in quo ponimus spem salutis, sed in Cruce ponimus spem. Quis enim est, qui ignorare possit quod salutis nostræ spem in Beata Virgine collocatam habeamus. Ergo videtur quod debeat adorari adoratione Latriæ Hic S. Thomas pariterem negat, & ratio est, quia Honor seu reverentia non debetur nisi rationali naturæ. Creatura autem insensibili non debetur nisi ratione rationalis naturæ. Creatura insensibilis, qualis est Crux secundum se non est capax adorationis, ac proinde illi conceditur ratione alterius, idque sine ullo adorantis periculo Nullus enim tantus idiota erit qui lignum aliquod, maxime, quod perversti passibili loco servit, credere possit esse Deum, & tanquam talem adorare: At verò Beatissima Virgo quæ creatura rationalis est, tantis meritis, tantaque sanctitate conspicua, quæque hanc sibi adjunctam habet specialissimam prærogativam, nulli unquam mulieri concessam, quod scilicet Virgo simul & Mater Dei sit, hæc, inquam, ad minus à simplicibus eam adoratione Latriæ honorantibus, tanquam verus Deus, vel Dea haberi, & adorari potuisset. Atque hoc est, quod, ut Egesippus ait, Deo aliquam zelotypiam adferre poterat: Dignitas Desipere zelotypiam afferebat. Ne igitur veneretur adoratione Latriæ, ne simplices, intuitu virginis & Maternitatis: quæ simul ambæ in ea conjunctæ creduntur, aliquem forte errorem committant? Nec tamen etiam ob id honoretur tantum adoratione ordinariâ Dulce omnibus Sanctis debita, sed particulari quâdam Hyperdulia adoratione. Unde Docteur

Ex D. Th. 2.2. q. 103. a. 4. ad 2. Angelicus docet: Mariam præ aliis Sanctis Hyperdulia coli, quia sua operatione fines Divinitatis propinquius attingit, Virginitas igitur & Maternitas Mariam ferè ad ipsam usque Divinitatem sublimant; ac proinde ulterior ab illa fieri non potest progressus.

P A R S S E C U N D A.

13. Hæcenus de qualitatibus matris tractavimus, nunc quænam sint Filii proprietates eidem à matre communicatæ, exactius cognoscere satagamus. Certissimum est quod filii ab utero materno secum ferant inclinationes matris. Filii matrisant, inquit lex. Et Guarri-

cus Abbas. Non degenerat à matre filius. Idem S. Thomas de Villa Nova confirmat, dum ait: Filii imitantur parentes, & Parentes transmittunt in filios passiones animorum, mores, ingenia & virtutes. Hæc enim Mariam benignam & misericordem fuisse, nomen suum, quod benignitatem refert, sufficienter indicat. Unde S. Bonaventura: Est vena misericordis, & fontis pietatis. Quam terribilis, & formidabilis Deus fuerit priusquam incarnaretur ex Maria Virgine, mundus diluvio submersus, & civitates flammatum ardoribus in cineres redactæ, Execratus Sennacherib totaliter interfectione deletus, strages item per pellem in Israël populo extatæ, testari sufficienter poterunt; & omnium testium loco ad hoc probandum dicere sufficit quod olim vocari se hisce nominibus temeribus permiserit: Deus exercituum, Deus ultionum. At verò in Mariæ viscibus mitis factus est, & que benignus. Unde dicere potuit: Ab infantia crevit mecum misericordia, & de ventre matris mea egressa est mecum. Petrus Cellensis incarnati Dei nostri pietatem appellat Collicem misericordiam, id est, misericordiam talem, quæ suam à lacte matris habuit originem. Aqua marina, quæ ex sua natura salta, amara, & stipida est, si per aliquos terræ meatus transierit, amisâ salledine dulcis, suavis, & stipida redditur, & ut scribit Plinius, eosdem quoque sicut vitinea cera conclusa fuerit, effectus habebit. Deus olim aqua erat, non fluminis fontis, aut putei, sed matris amari, & salis, & ideo erga delinquentes rigidus erat, atque severus: mox verò, ut per viscera terræ illius transiit, cui dicitur: Benedixisti Domine terram tuam, salledinem suam deperdidit, & stando in utero Matris, quasi in vase ceræ virginis, dulcis factus est, suavis, benignus, misericors, & pius. Idipsum S. Bernardus in ferre voluisse videtur, quando dicit: Dulcis Dominus, dulcis Dominat dicit enim volebat: Scitis cur ad eò dulcis fuerit Dominus noster, non alia de causa, quam, quia dulcis fuit mater ejus Domina nostra. Dulcis Dominus, est causalis, quare dulcis sit Dominus.

14. Anni plures Achabi Regis tempore effluerant, à quibus ne stilla quidem pluvie de cælo lapsa fuerat, adeo ut urbs Samariæ ob ariditatem terræ, quæ nullos parere fructus poterat, magnam passam fuerit annonæ caritatem, imò propter famem in extremas fuerit necessitates redacta; Erat autem famis vehemens in Samaria. Sanctus Dei Propheta, & Carmeli Patriarcha

tiarcha Elias pietate motus, ad preces confugete stavit, supplicando ut Deus illum propitius exaudire vellet. Quare in montem Carmeli ascendens, ibidemque in terram prostratus dixit discipulis: Prospice contra mare, & si quid videaris diligenter observa, mihi que annuntia. Tandem post factam diversis vicibus diligentiam, vidit nubeculam à mari in aëra ascendentem:

11.44. *Ecce nubecula parva, quasi vestigium hominis, ascendebat de mari, & paulò post, Regi Achab vix cursum suum confendendi mora indultâ, secuta est pluvia grandis, & salutaris, quæ totam regionem adquando refocillavit: Est facta est pluvia grandis.*

11.45. *Heus! nunquid aqua quæ ex nubecula hujusmodi in terram delapsa est, à mari delumpta fuit? Uti que; Ergo falsa fuisse debuit, adeoque damno potius terræ, quàm adjumento esse debuit. Nequaquam. Nam relictâ in sinu nobis salsetine ad restaurandam terram, & arbores dulcis postea, & suavis in terram descendit. Verum, inquis, quænam est hæc nubes, & aquæ marinæ cæremonia! Cuiam finitot circumstantiæ deserviunt? Nunquid Deus unico tractu terræ necessitatibus prospicere, sui que servi preces aliâ viâ, & ordine exaudire poterat? Poterat utique; sed Deus in suis actionibus operatur mysticè. Joannes quadragesimus*

11.46. *quartus Patriarcha Hierosolymitanus opinionem refert, secundum quam nubes hæc B. Virginem Mariam figuravit: Deus sub figurata visione revelavit tunc Eliâ quod quadam infantula nasceretur scilicet Beatâ Mariâ, per illam nubeculam significata. Aqua maritima, & amara, quam Sancti Patres velut rorem & pluviam desiderabant dicentes: Rorate cali desuper, & nubes pluviant jussum, erat Deus; antè quidem terribilis Deus ultionum, qui tamen in sinu hujus virginæ nubes factus est dulcis, misericors, & benignus. Ac proinde, uti spero, ingratum vobis non erit, audire id, quod ad hocce propositum author quidam scripsit modernus: Porro, cum ejus filius Christus Iesus, quia Deus est æquissimis iustitiæ rigoribus ad vindictam effervescat, oportebat ad ulticem sedandam in homines iracundiam ut etiam à pia Matris indole, indolem etiam pietatis hauriret, essetque clementia moribus mitissimè coalitus.*

11.47. *15. Deus priusquam in utero Mariæ Virginis incarnaretur, nunquâ hoc pulchro nomine Christus appellatus fuit: De eo autem mox ut natus est S. Matthæus Evangelista dicit: De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus. Porro nomen*

actionibus personæ illius, cuius est nomen, correspondere debet. Christus idem est quod unctus, quia oleo ungebantur, & unguunt Reges, Oleum Olivæ liquor est, tam autem oleum, quàm Oliva misericordiæ suæ symbolum:

Oliva præ se fert Clementiam. Reges quoque eo sine ungebantur oleo, ut pii, & clementes essent futuri. Unde S. Evangelista Matthæus dicens: De qua natus est Iesus, qui vocatur Christus, insinuate voluisse videtur, quod Deus priusquam ex Maria Virgine nasceretur, erat servus, qui peccatores eum offendentes asperè puniebat: at verò natus de Maria Christi nomen accepit, quod idem est, ac unctus, id est, benignus, mitis, & in Mariæ visceribus indulcoratus. Unde Sanctus Pater Augustinus hunc passum exponens dicit: Quod per olei unctionem præstabas Deus his, qui in Reges ungebantur, hoc præstitit Spiritus sanctus homini Christo additâ expiatione, quia natus est Christus & appellatus. Et hoc est quod dicitur: Qui vocatur Christus. Nimirum quando Christus natus est, illam ab utero materno traxit misericordiam, quam priusquam incarnaretur non habebat secundum passionis affectum.

16. Ad præsens propositum optime servit, quod de Coriolano recenset Valerius Maximus. Hic cum vit esset maximè illustris, valdeque generosus, ob certas quasdam rationes Reipublicæ offensus, præcipuè verò ab urbe Roma, patria sua asperè averfus fuit, idè cum Volscis fœdera pepigit, missoque in ordinem potentissimoque quodam exercitu mœnibus urbis appropinquans eandem fortiter adè cinxit, adeoque constanter oppugnavit, ut de momento in momentum sui deditionem factura crederetur. Senatores Populusque Rom. primores urbis nobiles ad eum miserunt, supplicatum ut à patriæ suæ devallatione cœpta desisteret, suumque ab urbe exercitum dimoveret, quamvis ei imaginabilem promittentes satisfaciendi rationem. Verùm surdis hæc omnia auribus accepit, Demùm verò Sænatus in summis angustiis constitutus, Sacerdotes ad eum destinavit, qui prostrâ illi Dii illorum debitâ reverentiâ, à cœptis illum conatibus dimoverent, sed vano, imitoque successu id quoque factum est: decretum enim illi erat urbem, & incolarum personæ ad receptum injuriarum condicere.

Idem ib. fol. 27. in fine.
D. Aug. de Quæst. No. 7. Test. ap. D. Th. in Cat. cap. 1. Matt. fol. 6. D. Tho. 1. p. q. 21. a. 3. f. 268.

16. Ad præsens propositum optime servit, quod de Coriolano recenset Valerius Maximus. Hic cum vit esset maximè illustris, valdeque generosus, ob certas quasdam rationes Reipublicæ offensus, præcipuè verò ab urbe Roma, patria sua asperè averfus fuit, idè cum Volscis fœdera pepigit, missoque in ordinem potentissimoque quodam exercitu mœnibus urbis appropinquans eandem fortiter adè cinxit, adeoque constanter oppugnavit, ut de momento in momentum sui deditionem factura crederetur. Senatores Populusque Rom. primores urbis nobiles ad eum miserunt, supplicatum ut à patriæ suæ devallatione cœpta desisteret, suumque ab urbe exercitum dimoveret, quamvis ei imaginabilem promittentes satisfaciendi rationem. Verùm surdis hæc omnia auribus accepit, Demùm verò Sænatus in summis angustiis constitutus, Sacerdotes ad eum destinavit, qui prostrâ illi Dii illorum debitâ reverentiâ, à cœptis illum conatibus dimoverent, sed vano, imitoque successu id quoque factum est: decretum enim illi erat urbem, & incolarum personæ ad receptum injuriarum condicere.

vindictam suscipere deique evertere. Tandem irconciliabilem ejus experti pertinaciam, medium ad eum conciliandum opportunius invenire, aut excogitare non potuerunt, quam ut Venturiam Matrem suam ei in castra obviam ablegarent. Quae pietate commota, urbem egrediens, mox ubi in filii sui conspectum venit, eam benevolentiam filium demulcere coepit, ut eum ad condonandum patriae suae, removendumque exercitum, omnemque vindictam deponendam facile permoverit, adeoque factum est, ut cujus ira ante omnino erat implacabilis, ad genetricis suae instantiam factus sit omnino benignus & pius. *Et matrem complexus: Expugnasti, inquit, & vicisti iram meam; Patriam, precibus hujus admonitus, cujus utero conceptus sum, te, quamvis merito mihi irrisam, dono: Continuoque agrum Romanorum hostilibus armis liberavit: Uniusque Parentis affectus, bellum atrox salutaris pace mutavit.* Ehen, quoties Deus propter peccata nostra ad iram provocatus, supplicis nos suis merito obsecrat, nosque flagellis suis acriter punivit aut punire constituit, ad quod decretum mutandum, aut averendum supplicium nequicquam profuerunt sive iusti Noë preces, sive fidelis Abrahamae inconcussa erga Deum fiducia, nec Davidis submissiones, neque enim his omnibus placari potuit, ut diluviorum, incendiorum, pestilentiae dira flagella à nobis averteret. Postquam autem Dei Filius Mariae per novem mensium spatium invisceratus fuit, in matrem protinus, benignum & misericordem mutatus fuit. Antea totus amaritudo, nunc totus factus est dulcedo. *Dudum caelum, & terra rursusant, nisi Maria precibus sustinisset,* inquit S. Fulgentius Ruspensis.

17. Quia Verbum incarnatum ad formandam humanitatem suam, purissimum assumpsit Mariae sanguinem, nemo est qui dubitet; Et quidem tamen ipsi in Scriptura sanctorum Evangelistarum expressè non asseratur, nihilominus, quia hoc in loco mihi eum Catholicis, jam dudum fidei lacte sollicitè enutritis sermo est, ad id prolixius probandum sanctorum Patrum doctrinas, vel sententias adducere superfluum esse iudico; Difficultas tota in hoc tantum consistit, ut assignetur, & explicetur e qua virginei corporis parte illum assumpsit, id est, an ex capite, vel collo, vel pectore, vel mammillis, aut denique ex latere? Tostatus proinde nonnullorum opinionem adducit, qui haud irrationabiliter sanguinem illum

ex corde assumptum fuisse asserunt: *Quidem scilicet præ meditantur ex aliquibus sanguinis guttis & cor. T. 1. p. 3. de Mariae eructis, Spiritus sancti matris Christi cui corpus fuisse coactum. Idem quoque dicitur Ter. in tullianus. Cur autem ex corde sanguinem illum capere accipere voluit? Nunquid totus sanguis parus, licet totus similis erat? Forè, quia sanguis ille præ ceteris generosior, nobilior, pluribique magis. Sed que subtilibus spiritibus præditus, & imbutus virtute erat? Veruntamen non obstantè quòd Cor Mariae vas quoddam antea fuerit omnibus virtutibus refertissimum, quia tamen cor humanum generaliter loquendo nihil est aliud, quam sentina immunda omnem vitiorum: De corde enim exiunt cogitationes mala, homicidia, adulteria, fornicationes, furia, falsa testimonia, blasphemia, &c. Ut proinde præ reliquis corporis partibus merito esse debuit invisibilis, & ex oculis videri mihi quòd (tamen si cor Mariae thorus quidam sanctitatis) sanguinem hunc de quacunque alia corporis parte potius eligere debuisset, quam de corde. Minimè generum id fieri debebat, imò ex corde sanguis illi debuit, nam stillax cordis humani, speciem verò cordis Virginis gloriosæ, sunt præ quam alio totius corporis sanguine dulcissimæ, & suavissimæ, & velut ex pietate compositæ, idèque in pectore humano compassionem facile suscitare sunt natae, & aptæ. Atque ideo cum Filius Dei ex hoc sanguine suam formam veritatis manitarem, quomodo non poterat esse misericors, benignus, & compassivus, qui ex compassionem & misericordia Mariae matris suae erat compositus? Quæ veritas quoque à Seraphico Doctori S. Bonaventura pio clamore confirmatur, qui de Beata Virgine scribens, illam veniam appellat misericordiam: *Quippe quæ stillavit de corde venula purissimi sanguinis guttas, ex quibus formaretur Christus ad misericordiam omnium propinquus.**

18. Moyses Dei Propheta aliquando coram toto populo suo de argumento maximi momenti publicè peroraturus prius caelum & terram invitat, ut sermocinantem attentè auscultent. *Audite cali quæ loquor, audiat terra verba verbi mei.* Verum ò Moyses, cum tanto stylo sermonem tuum ordiatis, omnino de te de rebus arduis locuturum esse existimo, quare existimante me curiositate implemet quoque attonitè te auscultare decrevi. In progressu itaque sermonis Moyses populo suo omnia illi à Deo præstita beneficia exprobat, eoque graviter redarguit.

Val. Max.
de pietate
Coriolani
lib. 5. c. 4.

D. Fulg.
Ruspens.

D. Thom.
31. p. q. 1.
1. 5. fol.
336. col. 2.

tedarguit, quod beneficii suo tanta cum ingratitude respondere non erubuit: *Haccineredus Domino, populo stulto & insipienti? Nunquid non ipse est pater tuus, qui possedit te, & facie, & creavit te? Et postea subdit: Constituit eum super excelsum terram, ut comederet fructus agrorum. Quae verò sequuntur verba maximè ponderatione sunt digna: ut suggerat mol de petra, oleumque de saxo durissimo. In quibus verbis tres præcipue difficultates se menti meae obijciunt. Primà est, cum certum sit quoddam saxum, & petra unum, & idem sint: Saxum enim nihil est aliud, quàm petra, nec petra aliud quàm saxum, meritò dubitatur cur unam eandemque rem duobus nominis terminis synonymis. Secundò, quodnam est mel istud, quod de hac petra scaturit? mellicare apibus proprium est, & petris paradoxum, & peregrinum. Tertio, cur dicit saxum esse durissimum? Nunquam petra sine duritie invenitur, cur igitur illam durissimam esse adicit? Unicà duntaxat responsione HUGO VICTORINUS omnibus tribus difficultatibus satisfacit. Et quidem per saxum intra semetipsum oleum sapientiae continens, verbum intelligit tanquam æterni Patris filium ante incarnationem, quod verè durissimum erat, id est, adversus transgressores asperitum. Per petram verò Christum intelligit Mariæ filium, juxta illud: *Petra autem erat Christus*. Qualis autem est hæc petra? tota mellea. Maria enim ex saxo durissimo petram fecit dulcissimam. Uode Hugo: *Petra, & saxum Christum significant; sed saxum significat Christum in dextera Dei Patris; Petra significat Christum in sinu matris*. Quasi Moyses prophetizando diceret: Ex virgine quadam Messias nasceretur, qui ut Deus natura sua saxum est durissimum, postea verò saxum istud in visceribus matris, petra quædam mellea fiet, id est, quidam benignissimus, & mansuetissimus Christus.*

19. Porro B. V. Mariam veram Dei matrem esse adeo certum est, ut pro hæresi agnosceretur doctrina illa, quæ contrarium assereret: *Hæreticam est negare B. Virginem esse matrem Dei*, inquit Doctores Angelicus. Verontamen quænam est causa, cur Maria sicut potest, & debet appellari *Mater Dei in concreto*, ita quoque non licet illam vocare *Mater Divinitatis & Deitatis in abstracto*: Inter multas, quæ huc adduci possunt rationes una hæc est, quia illam propositionem admittere, idem esset, ac dicere illam deesse Deam vel Divinitatem. *Quod est falsum.*

Responsionem istam tanquam bonam & solidam admitto, veruntamea dicite mihi, si potestis, cur igitur B. Virgo in abstracto dicatur mater misericordiae, potius dici deberet in concreto: *Mater misericordiae*, sicut dicitur *Mater Dei*. Imò verò ex responsione ad prædictam difficultatem, aliud elicio argumentum *Ab opposito*: Quod si Maria ideo non potest dici *Mater Deitatis*, quia Filio Deitatem non dedit. Sequitur inde ab opposito satis evidenter, quod cum nobis liceat illam invocare sub hoc titulo: *Mater misericordiae*, signum hoc sit manifestum, quod communicando Filio purissimum suum sanguinem, simul quoque cum illo communicavit misericordiam. Ecce tibi hæc petram divinam, quæ à Maria tota facta est mellea, metaque suavitas. Ac proinde S. Antoninus dixit: *Deus cui nemo resistere potest, mitis effectus est requiescens in Virgine Maria.*

20. Olim Deus à Moyse visus fuit sub similitudine delitescens in rubro ignis, qui tamen rubum illum nec urebat, nec comburebat, quod valde mirandum est; nam si Deus sub specie ignis exhibetur, necessum igitur, ut consequenter instat ignis ardeat, & comburatur. Scio equidem, quod de illo in Deuteron. dictum fuerit: *Domine Deus tuus ignis consumens est.* Et in Numeris: *Accensus in eos ignis Domini devoravit extremam castrorum partem*; ac vero si ita est, quomodo ergo postea in rubo omnem suam activitatem amittit? In hac visione Deus utique Moyse incarnationis mysterium declarare voluit; ac proinde sancta Ecclesia oportune canit: *Rubum, quem viderat Moyses incombustum, &c.* In igne autem illo præfiguratur Deus ardentissimè amans; Denique per rubum Theodoretus Mariam intelligit, dum ait: *Nonne in rubo virginem animadvertis?* Atque ideo quid mirum si ignis ille in rubo nec urat, nec comburat? Nam ignis ille in rubo delitescens rubi qualitates induit, id est, pietatem & mansuetudinem Mariæ, misericordiam matris. Unde S. Antoninus concludit dicens: *Deus intrans in utero virginis, totus factus est benignus, suavis, & humanus.*

21. Denique quia mysterium incarnationis inter omnia facile maximum est, discursum hunc nostrum quoque per Analogiam solis, qui inter planetas omnes præstantissimus, concludemus. Dicunt igitur Astrologi Solem secundum se indifferenter esse, aspectum tamen suum mutare secundum domos, & signa Zodiaci, in

D. Antonin. Tit. 1. c. 18.

Deuter. Num. 11.

Theod. hom. 1. de Nativis.

D. Antonin. 1. sup.

11
126

in quibus invenitur. Unde experimur quod tempore ardentis caniculæ, seu in diebus canicularibus, quando Sol in domo Leonis substat, Sol ferrox fit & terribilis, ardet, comburit. Postea vero immediate ad virginis signum transiens, deposita ferocitate sua mitis evadit. Deus noster Sol quidam est: *Orietur vobis timentibus nomen meum Sol iustitia.* Ideo ante locutionem ferrox erat, & terribilis; *Deus exercituum, Deus ultionum.* Postea vero per unionem hypostaticam in virginis signum, id est, in Mariæ Virginis uterum transiens, relicta terribilitate sua placidus factus est, atque mansuetus. Id quod S. An-

Mal. 4.

D. Ant.
in Ps. 4.

tonius Archi-episcopus Florentinus optimè notavit, dicens: *Sol per Zodiacum discurrans in signo Leonis est ardentissimus. Et animalium corpora in equo mio calore languida reddi; sed ingrediens signum viri inus mitigatur.* Quod autem hi eventus in Deo quoque reperiantur, idemmet Archiepiscopus sequentibus verbis affirmat: *Ita Sol iustitia Deus noster, in veteri Testamento erat in Iudæa, Deus ultionum, peccatores terribiter puniens, sed ferventissimo amoris calore in sinu virginis intrans, factus est totus benignus, iustus, & humanus.* Pro tanto favore debitas Beatæ Mariæ Virgini reddamus gratias.

S E R M O N O N U S.

I N F E S T O

C O M P A S S I O N I S S I V E D O L O R U M

B. M A R I Æ V I R G I N I S.

Q U O S H A B U I T T E M P O R E P A S S I O N I S

D. N. J E S U C H R I S T I.

Ne vocetis me Noemi, id est, pulchram, sed vocate me Mara, id est, amaram, quia amaritudine valde replevit me omnipotens.

Ruth. cap. 1.

Marous.
Tullius.

Isid. l. 3.
c. 4.

Amor Ga.

7. **Q**uod magnæ Dei Matri beatissimæ Virgini nomen Mariæ impositum, non sine mysterio id factum est, nam ut famosus ille Romanorum Orator ait: *Nomina sunt tanquam rerum nota.* Et ut Philosophorum maximus Aristoteles scribit: *Nomen dicitur à notificando.* Sic vult illa sphaerarum caelestium machina (ut exempli rem comprobemus) juxta Ethymologiam Isidori Episcopi Hispalensis: *Calum vocatur, id quod tanquam calatum vas impressa lumina habeat stellarum.* Planetarum omnium luminosissimus, Sol dicitur, *quasi solus,* cum sit unicum astrum, quod diurno tempore splendet: aut vero Sol dicitur, quia à tribus quibus nomen suum constat literis facile conjicitur, quod *super omnia lucent.* Alterum cali lumen, quod a Moysæ cap-

pellatur luminare minus, quodque inter nocturnas tenebras sereno vultu suo caelum adornat, Luna dicitur; *Quia noctu lucent una.* Mare hoc nomine exprimitur, quia aquæ, quas in suo fluctuantes conservat, amara sunt: *Differt ab amaritudine Aquarum.* Rami sui, qui velut venæ per terræ viscera serpunt, Flumina dicuntur, *quia fluunt.* Urbs septicolis, quæ caput est mundi, hoc nomen Roma sortita est à Romulo & Remo, qui eam edificarunt. Sic quoque urbem illam, quæ ex Italiæ portis una est, Genavam appellamus, *id est, Ianuam,* Bononia quasi *Bona omnia,* Ferrariam, quasi *Ferre aeream,* Florentiam quasi *Florum hortum;* Neapolis quoque quæ delictiarum est metropolis, Parthenope olim vocata fuit à nomine *Syrenis ibi sepulcra.* Urbs illa, quæ verum est mundi miraculum,